

úřad
pro ochranu
osobních
údajů

informační bulletin

4 / 2006

1. TADY A TEĎ

Poslední pravidelná tisková konference Úřadu uzavírající rok 2006, konala se 27. listopadu, byla svým způsobem výjimečná a měla slavnostnější charakter. Důvodem bylo oficiální uzavření společného projektu Úřadu pro ochranu osobních údajů, rakouského Institutu Ludwiga Boltzmannova a rakouské Komise pro ochranu dat, který probíhal za podpory finančních zdrojů Evropské unie jako twinningový projekt (Twinning Light Project). Pozvání na tiskovou konferenci přijala paní Dr. Waltraut Kotschy, výkonná ředitelka rakouské Komise pro ochranu dat, ředitel Boltzmannova Institutu Prof. Dr. Hannes Tretter a Mgr. Michael Haider, tiskový atašé rakouského velvyslanectví (více informací k projektu je v příspěvku Rakouský projekt na str. 3).

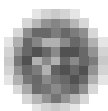
Úřad znovu upozorňuje na zprovoznění nové možnosti elektronického podávání registračních formulářů, které je k dispozici od 27. 11. 2006. Záměrem je nejen urychlit a zpřesnit celý registrační proces, ale také zjednodušit správcům osobních údajů plnění jejich registrační povinnosti. Formuláře i s podrobným návodem pro jejich vyplnění jsou k dispozici na webových stránkách Úřadu http://www.uouu.cz/int/oznameni_form.php.

Úřad se ještě vrátí k otázce týkající se působení sdružení SWIFT¹⁾ v České republice a reaguje na stanovisko Privacy International (PI)²⁾, která v roce 2006 rozeslala všem úřadům pro ochranu osobních údajů v Evropské unii i některým dalším institucím stížnost, ve které vyjadřuje názor, že finanční údaje klientů (informace o finančních transakcích) v síti SWIFT jsou poskytovány USA v rámci boje proti terorismu. Česká pozice vychází z evropských právních norem ochrany osobních údajů, které byly nepochybně předáváním dat úřadům USA bez splnění náležitých podmínek porušeny. Nicméně SWIFT, který je správcem dat svěřovaných mu bankami k účelům zajišťování a evidování finančních styků a je tedy za tyto aktivity plně zodpovědný, má hlavní sídlo v Belgii a byl založen v rámci belgického práva. Řešení problému tedy prvotně přísluší belgickým úřadům, i když nelze popřít určitou spoluzodpovědnost některých centrálních bank, které mají účast na kontrolních mechanismech společnosti (Česká národní banka mezi ně nepatří). Podrobnější informace jsou na webových stránkách Úřadu <http://www.uouu.cz/index.php?l=cz&m=top&mid=02:03&u1=&u2=&t=>.

V souvislosti s kauzou rozmístění kamer na Soukromém gymnáziu Josefa Škvoreckého, která v listopadu loňského roku rozbouřila mediální scénu, se Úřad věcí zabýval z hlediska naplnění registrační povinnosti ukládané zákonem o ochraně osobních údajů. Žádost školy o registraci zpracování osobních údajů za využití kamerového systému byla doručena osobně do podatelny Úřadu 20. listopadu 2006, tedy až v době, kdy už se média o věc široce zajímala. Předseda Úřadu se distancuje od jednoznačného postoje, který mu do jeho článku, otištěném v Lidových novinách 22. 11. 2006, byl neprofesionálně podsunut. Ti, kteří mají zájem se dozvědět více o postoji Úřadu k možnostem zavádění kamerových systémů ve školách, se mohou podívat na internetovou stránku Úřadu <http://www.uouu.cz/index.php?l=cz&m=top&mid=02&u1=&u2=&t=>.

Inspektorka Úřadu ukončila kontrolu vedenou v souvislosti se získáváním osobních údajů maminek v porodnicích a dle svého nálezu uložila i sankci. V tomto kontextu Úřad opakovaně zdůrazňuje, že je třeba, aby se občané zajímali o podmínky, za nichž poskytují souhlas se zpracováním svých osobních údajů a byli si vědomi toho, že úplná a vyčerpávající informace je jejich právem a že jim musí být poskytnuta.

Úřad vede kontrolu v Českých drahách a.s. na základě stížnosti na zavedené In karty. Ze strany ČD byly v této věci sděleny nepřesné informace. Úřad proto upřesňuje, že jim poskytnuté konzultace spočívaly v obecném výkladu zákonných ustanovení ukládaných zákonem o ochraně

osobních údajů, které je třeba respektovat z hlediska zpracování osobních údajů a že žádný projekt týkající se zavádění uvedené karty Úřadu předložen nebyl. Zda jsou uvedené zákonné povinnosti při využívání In karet dodržovány, je předmětem probíhající kontroly, o jejímž výsledku bude Úřad informovat.

Úřad provedl kontrolu v Raiffeisenbank a.s. Jejím výsledkem je uložení rozsáhlých opatření, která byla shledána jako nezbytná pro to, aby banka uvedla ochranu zpracovávaných osobních údajů do souladu se zákonem.

Poznatzky získané při kontrolách obchodních řetězců Úřad sumarizuje a výstup z těchto poznatků bude publikován ve výroční zprávě za rok 2006.

Za období od 13. 9. – 27. 11. 2006 bylo zahájeno 22 nových kontrol, ukončeno bylo 24 kontrol podle zákona č. 101/2000 Sb. v platném znění. Shledáno jako důvodné pro provedení kontroly bylo dalších 35 případů.

Podle zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, bylo za uvedené období ukončeno 35 kontrol. V 18 případech byla uložena pokuta v celkové výši 65 500 Kč. Připomínáme, že se jedná o zákon týkající se nevyžádaných obchodních sdělení (marketingový spam).

V rámci pravomocí svěřených Úřadu zákonem o některých službách informační společnosti byl Úřad opakovaně nucen upozornit na nabídky databází, které zavádějícím způsobem informují o možnosti svého využití, a připomenout princip, podle něhož občan, který není klientem určité společnosti rozesílající obchodní sdělení, musí být předem požádán o souhlas, aby mu takové nabídky vůbec mohly být zasílány.

V prosinci roku 2006 byl odvysílán Českou televizí na programu ČT 1 poslední z 13 dílů seriálu „Neznalost neomlouvá aneb Každý máme tajemství“, který vznikl ve spolupráci Úřadu pro ochranu osobních údajů a Beny TV a jehož úkolem bylo populární formou prezentovat problematiku ochrany osobních údajů.

Do konce února 2007 Úřad předloží výroční zprávu za rok 2006.

V průběhu měsíce prosince začal Úřad připravovat svou účast na informační kampani ke vstupu České republiky do schengenského prostoru, koordinovanou z rozhodnutí vlády ČR Ministerstvem vnitra.

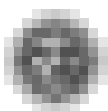
Rada Evropy vyhlásila 28. leden Dnem ochrany osobních údajů. Úřad k této příležitosti vyhlásil soutěž pro starší žáky a mládež „Moje soukromí. Nedívat se, nešťourat!“, která bude podpořena MŠMT, ČRo a MFF Zlín. Podrobnější informace k této aktivitě Úřadu najdete na přiloženém letáku. Soutěž vyhlašovanou Úřadem předjímal už zvláštní číslo Informačního bulletinu, věnované dětem a jejich rodičům. V současné době je poskytováno dle potřeb jednotlivým školským zařízením k využití v rámci občanské výuky.

Věříme, že i tentokrát Vás informace a témata, která předkládáme, zaujmou a těšíme se na Vaši odezvu.

Poznámka:

¹⁾ SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication – Společnost pro celosvětovou mezibankovní finanční komunikaci) slouží zejména k mezinárodnímu platebnímu styku. V rámci SWIFTu má každá zúčastněná banka svůj jedinečný kód, kterým se identifikuje.

²⁾ Privacy International (PI) je nezisková organizace, která vznikla v roce 1990 a sídlí v Londýně. Sama sebe označuje za „hlídače“ ve věci ochrany lidských práv, „špehování“ občanů a rozličných průlomů do jejich soukromí.

Zamyšlení Úřadu nad hodnocením úrovně ochrany osobních údajů v České republice

Organizace Privacy International vyhodnotila úroveň ochrany osobních údajů ve vybraných zemích světa a sestavila tabulku. Česká republika se zde řadí (koeficient 2,5) mezi státy, které mají formálně zabezpečenou ochranu osobních údajů v souladu s obecnou právní normou zajišťující ochranu osobních údajů, ovšem nedostatky vyplývají z nastavení ochrany osobních údajů ve speciálních zákonech. Namísto příkladu je možné odkázat na opakující se polemiky o adekvátnosti množství odposlechů telefonických hovorů.

Úřad pro ochranu osobních údajů trvale, z pozice povinného připomínkového místa, upozorňuje na problémy v přijímaných právních normách, které se z hlediska ochrany osobních údajů jeví jako problematické už v době, kdy legislativním procesem procházejí. Přesto bývají v této podobě někdy přijaty. Jako příklad lze uvést zákon o rozhlasových a televizních poplatcích, který umožnil propojení databáze poplatníků veřejnoprávních médií s databází odběratelů elektrické energie, což protirečí principu zabezpečení soukromí. Jindy je „za zády“ a bez vědomí Úřadu, nebo i přes jeho výhrady, přijato zákonné ustanovení, které odporuje ochraně osobních údajů – příkladem je uzákonění podoby DIČ využívající rodného čísla. V neposlední řadě zůstává i nadále v platnosti celá řada zákonů starších, než v roce 2000 přijatý zákon o ochraně osobních údajů, které principy ochrany soukromí buď zcela ignorují nebo reflektují jen velmi chabě a přesto jejich novelizace není na obzoru. V těchto souvislostech lze uvést například katastr nemovitostí a obchodní rejstřík.

Úřad pro ochranu osobních údajů často zaznamenává velmi laxní a bagatelizující postoj k ochraně osobních údajů. V rámci legislativního procesu se Úřad občas setkává s úsilím resortů dosáhnout spíše výjimek ze zákona o ochraně osobních údajů, než se snahou dostat principům ochrany soukromí a respektovat je.

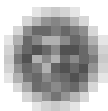
Pokud se tato atmosféra ve společnosti, podporovaná navíc častými pocity bezmoci a apatie občanů, nezmění, není možné očekávat, že se Česká republika ocitne v tabulce Privacy International na „lepšími místě“ a to mezi státy označovanými škálou zelených barev, tj. kolem koeficientu 3-4 (tabulka je k dispozici na <http://www.privacyinternational.org/survey/phr2005/phr2005spread.jpg>, další informace k této aktivitě Privacy International jsou také na internetové adrese <http://www.aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=275980> a na internetové adrese Úřadu http://www.uouu.cz/tk_2006-11-27_6.pdf.

Zahraniční aktivity Úřadu

„Rakouský projekt“

V únoru 2006 odstartoval projekt „Podpora Úřadu pro ochranu osobních údajů při výkonu dozoru“. O jeho zahájení jsme vás informovali v prvním letošním čísle bulletinu. Tento tzv. lehký twinning financovala Evropská komise v rámci programu „Přechodový nástroj“ podporující adaptování administrativy čerstvých členů Evropské unie na nové podmínky. Obecným cílem projektu bylo prohloubení a rozšíření znalostí a zkušeností v kontrolní činnosti ve specifických oblastech ochrany dat a soukromí.

Spolu s rakouským Institutem Ludwiga Boltzmannova pro lidská práva (Ludwig Boltzmann Institut für Menschenrechte) a za odborné podpory rakouské Komise pro ochranu dat (Österreichische Datenschutzkommission) uspořádal Úřad tři specializovaná pracovní setkání, která se postupně věnovala, vždy z perspektivy ochrany dat a soukromí, následujícím oblastem: Elektronické komunikace (především e-government), Schengenský informační systém, databáze Europolu, celní informační systém na úrovni EU a ochrana osobních údajů a soukromí na pracovišti. Poslední akcí byl seminář pro odbornou veřejnost zaměřený na ochranu soukromí v elektronických komunikacích.

Zahraniční experti také sestavili dvě odborné příručky. První z nich se podrobně věnuje ochraně osobních údajů v elektronických komunikacích. Druhá se zabývá ochranou soukromí na pracovišti a představuje užitečnou pomůcku pro každého, kdo se touto problematikou zabývá. Obě publikace shrnují poznatky a zkušenosti autorů, ale také výsledky jejich konzultací s pracovníky Úřadu. Jejich zaměření tedy odpovídá potřebám Úřadu, což zvyšuje jejich užitečnost pro praktické využití.

Společný projekt byl oficiálně uzavřen na pravidelné tiskové konferenci Úřadu 27. listopadu 2006, která byla cíleně pořádána především k této příležitosti. Přínos projektu zhodnotili předseda českého Úřadu pro ochranu osobních údajů RNDr. Igor Němec a ředitel Boltzmannova institutu Prof. Dr. Hannes Tretter za přispění paní Dr. Waltraut Kotschy, výkonné ředitelky rakouské Komise pro ochranu osobních údajů. Této slavnostní tiskové konference se zúčastnil také Mgr. Michael Haider, tiskový atašé rakouského velvyslanectví.

XIV. Case Handling Workshop se konal ve dnech 12. – 15. listopadu 2006 v Řecku

Na XIV. Case Handling Workshop do Athén přijelo 63 zástupců úřadů pro ochranu osobních údajů států Evropské unie. Hlavním cílem byly aktuální otázky a problémy aplikace principů ochrany osobních údajů v mezích evropského právního rámce.

Delegáti v pořadí již 14. pracovního setkání řešili na plenárním jednání i v jednotlivých paralelně pořádaných sekcích otázky spojené s problematikou e-governmentu, se sledováním kamerovými systémy, se zaváděním směrnice č. 58/2002/ES (o soukromí v elektronických komunikacích) a s bankovníctvím. Probíhala živá diskuze a výměna zkušeností.

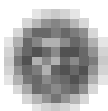
Mezi stěžejní témata workshopu patřil problém kamerových systémů a registrů založených na čipových kartách. Z přednesených příspěvků mimo jiné vyplynulo, že zástupci západoevropských zemí nepociťují zdaleka takové obavy před možným zneužitím těchto registrů, jako zástupci východoevropských zemí, zejména Polska a Maďarska.

Zajímavým novým tématem byla ochrana osobních údajů dětí. Této problematice český Úřad přikládá velkou pozornost a velmi aktivně se jí věnuje.

Zástupci vyslaní českým Úřadem se zapojili nejen do diskuzí k projednávaným otázkám, ale přispěli i svými příspěvky a prezentacemi. V rámci sekce „Finanční a bankovní sektor a ochrana osobních údajů“ byl za Českou republiku přednesen příspěvek na téma „Kopírování a uchování kopií osobních dokumentů a povinnost shromažďovat osobní údaje v rozsahu odpovídajícím stanovenému účelu“, což je poměrně časté téma dotazů i stížností adresovaných Úřadu. K tomuto příspěvku diskutovali zejména zástupci úřadů ze Španělska, Irska, Řecka a Polska.

V rámci sekce „Aktuální otázky a problémy“ byla za Českou republiku připravena a provedena prezentace na téma „Zpracování osobních údajů v advokacii“, která vycházela z konkrétních zkušeností a problémů s aplikací zákona č. 101/2000 Sb. na činnost advokáta. Součástí prezentace bylo také vyhodnocení otázek z dotazníku, který česká strana delegátům k této problematice předložila. V návazné diskusi se účastníci tohoto jednání shodli na tom, že advokát, pokud zpracovává osobní údaje, zpracovává je jako správce v podmínkách směrnice 95/46/ES.

Setkání odborníků, výměna zkušeností, společný rozbor problémů a hledání možných řešení je vždy přínosem. Potvrdilo se to i na tomto pracovním setkání, jehož organizátorem byl řecký úřad pro dozor nad ochranou dat. Na XV. pracovním jednání se „ochránci osobních údajů“ sejdou letos v dubnu ve Finsku.

2. NEMĚLO BY VÁM UNIKNOUT

Den ochrany osobních údajů

Z iniciativy Rady Evropy a za podpory Evropské komise byl 28. leden vyhlášen Dnem ochrany osobních údajů. V roce 2006 uplynulo 25 let ode dne, kdy byla vyhlášena Radou Evropy Úmluva č. 108 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat. Úmluva byla slavnostně otevřena k podpisu 28. ledna 1981 ve Štrasburku. Tento dokument je jednou ze základních norem zavazujících signatářské státy dodržovat zásady ochrany osobních údajů.¹⁾

Respektování uvedené Úmluvy je jednou ze záruk, že ochrana soukromí, zaručená jako základní lidské právo Listinou základních práv a svobod, je myslitelná a lze ji garantovat. Je však nezbytné, aby se dostávalo potřebné váhy těm aktům, zásadám a právním nástrojům, které zaručují ochranu osobních údajů – tohoto klíče k soukromí každého člověka.

Je téměř symbolické, že Úmluva byla vyhlášena v předvečer Dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti, kterým se z podnětu OSN stal 27. leden. Vždyť, co všechno se může stát? Jedno z dějství holocaustu, této obrovské tragédie lidstva, je totiž spojeno s tím, co neprozřetelnost v ochraně osobních údajů způsobila: Existující databáze židovského obyvatelstva v Holandsku umožnila po okupaci země nacisty naprosto snadný postup při zrušné etnické čistce v této zemi. Zřízení soupisů, registrů, mohutných databází, nesprávné nakládání s údaji v nich uloženými, či dokonce propojování databází může mít nedozírné následky.²⁾

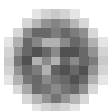
Úmluva vznikla již před více než čtvrtstoletím. Význam ochrany osobních údajů a soukromí jednotlivců nabyvá na důležitosti, je to téma stále velmi živé a v mnoha ohledech stále aktuálnější, neboť v souvislosti s rychlým vývojem společnosti se objevují nové možnosti ohrožení soukromí každého jednotlivce, především v důsledku závratného a téměř neomezeného rozvoje komunikačních a počítačových technologií.

V roce 2003 byl v členských zemích Evropské unie proveden průzkum, podle jehož výsledků má 70% občanů Unie pouze malou představu o tom, jakým způsobem jsou v zemi, ve které žijí, jejich osobní údaje chráněny. Tyto výsledky jsou o to vážnější, že ochrana osobních údajů je pro život každého jedince zcela klíčová, ať již hovoříme o pracovních záležitostech, vztazích s úřady, lékařské péči, cestování či pohybu na počítačové síti Internet.

Proto se Rada Evropy rozhodla, nejen s ohledem na výsledky výše zmíněného průzkumu, ale především vzhledem ke skutečnosti, že se objevují stále nová nebezpečí pro soukromí každého jednotlivce, na která je třeba upozorňovat, vyhlásit 28. leden jako Den ochrany osobních údajů. Poprvé je tento den v širokém měřítku slaven v roce 2007 a různou formou se k němu mohou připojit jak členské státy Rady Evropy, tak i mezinárodní či národní instituce. Cílem Dne ochrany osobních údajů je především upozornit občany, jaké osobní údaje jsou shromažďovány a zpracovávány, z jakého důvodu se tak děje, ale také jaká jsou práva každého občana s ohledem na zpracovávání jeho osobních údajů.

Velmi potěšující skutečností je, že se ke Dni ochrany osobních údajů různou formou přihlásilo velké množství organizací, přestože je účast všech zainteresovaných stran dobrovolná. Rada Evropy nevyčlenila na pořádání Dne ochrany osobních údajů žádné zvláštní finanční prostředky a každý zainteresovaný členský stát, resp. instituce, proto financují akce ze svého rozpočtu. Dobrovolná je i podoba akcí, které v rámci Dne ochrany osobních údajů probíhají.

Reprezentovat tuto nově založenou „tradiční“ se přihlásil Úřad pro ochranu osobních údajů, který je národní autoritou dohlížející na dodržování zákonem stanovených povinností při zpracování osobních údajů. Úřad u příležitosti Dne ochrany osobních údajů vyhlašuje pro děti a mládež ve věku 12 – 20 let soutěž pod názvem „Moje soukromí. Nedívat se, neštourat!“ Účastníci soutěže mají za úkol literární či výtvarnou formou ztvárnit téma ochrany soukromí a svá díla zaslat na adresu Úřadu. Jako inspiraci mohou využít již existující umělecká díla, stejně jako mohou vytvořit díla zcela původní. Hodnocení došlých příspěvků provede v rámci věkových kategorií 12 – 15 let a 16 – 20 let

odborná komise a vítězové budou vyhlášeni na Mezinárodním filmovém festivalu pro děti a mládež ve Zlíně na přelomu května a června 2007. Následně budou pozváni spolu s celou svou třídou předsedou Úřadu do Prahy, kde navštíví sídlo Úřadu, zúčastní se natáčení v Českém rozhlasu a na závěr je bude čekat noční návštěva ZOO.

S trochou pýchy můžeme dodat, že podobná akce se uskuteční pouze v Portugalsku, ale v menším rozsahu. Úřad pro ochranu osobních údajů však bude ještě pořádat vzdělávací program pro pedagogy všech typů a stupňů škol, jehož cílem je seznámit pedagogy s problematikou ochrany soukromí a vytvořit tak další komunikační kanál, kterým by se mohly potřebné informace šířit k mladým lidem. Program již obdržel akreditaci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a stal se součástí systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Poznámka:

- ¹⁾ Česká republika podepsala Úmluvu č. 108 dne 8. září 2000 a proces její ratifikace ukončila 9. července 2001. České znění Úmluvy č. 108 je k dispozici na webových stránkách Úřadu (<http://www.uoou.cz/umluva.php3>).
- ²⁾ Informaci z historie o využití, či možném zneužití různých soupisů, registrů a jejich eventuálního propojování jsou také k dispozici na http://www.jus.uio.no/iri/forskning/lib/papers/dp_norway/dp_norway.html; Seltzer, William: *The Dark Side of Numbers: The Role of Population Data Systems in Human Rights Abuses*, Social research 2001, vol. 68, no2, pp. 481-513 (5 p.), New School University, New York, NY, ETATS-UNIS (1934) (Revue)

Další zdroje k příspěvku: www.coe.int, www.radaevropy.cz, <http://www.uoou.cz/>, www.holocaust.cz, www.uoou.cz/umluva.php3, <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>.

To to letí, ... už je tady „šestiletí“ – pozvánka do Úřadu

Naše dnešní pozvání k „mikrofonu“ přijala ředitelka odboru správních činností Mgr. Vanda Vaculíková.

Paní magistro, jak se odbor správních činností v průběhu šestileté historie Úřadu formoval a jak je ve struktuře Úřadu zařazen?

Odbor správních činností je součástí dozorové sekce Úřadu, která by měla být srdcem Úřadu z hlediska jeho dozorové, tj. zejména kontrolní a sankční, činnosti. V současné době tvoří odbor 4 kvalifikovaní právníci a jedna administrativní referentka vyřizující i jednodušší úkony. Odbor funguje, s drobnými změnami, od léta roku 2003, ačkoli Úřad pro ochranu osobních údajů vznikl již v roce 2000.

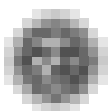
V čem spočívalo toto krátké „zpoždění“ nástupu na poli ochrany osobních údajů?

Nejde ani tak o zpoždění, jako spíše o vývoj v této oblasti a důvod je jednoduchý. Dominantní složkou činnosti odboru je správní trestání, to znamená konstatování, že byla porušena povinnost stanovená zákonem, a potom uložení sankce za toto pochybení. A právě ustanovení zákona o ochraně osobních údajů, která se týkají správního trestání, se na přechodnou dobu, a to do konce roku 2002, neuplatňovala. Ze strany zákonodárce to byla jistá nabídka časového prostoru všem správcům a zpracovatelům osobních údajů, aby uvedli svá zpracování osobních údajů do souladu s požadavky zákona o ochraně osobních údajů ještě bez hrozby sankcí. Vcelku rychle poté, co ustanovení o sankcích vstoupila v život, se ukázalo jako nezbytné vyčlenit „lidské zdroje“ Úřadu na to, aby se věnovaly speciálně této problematice a tak se vytvořil odbor správních činností.

Jaké jsou základní činnosti, kterými se Váš odbor zabývá?

V úvodu, pro snazší orientaci v problematice, bych nejdříve ráda vysvětlila, co znamená pojem „správní řízení“. Správní řízení je zákonem upravený postup orgánů veřejné správy při výkonu jejich činnosti.

Náš odbor vede dva druhy správních řízení o uložení sankce. Prvním je řízení o přestupcích s fyzickými osobami a druhým je řízení o jiných správních deliktech s právníky osobami nebo fy-

zickými osobami podnikajícími. Z pohledu účastníků řízení je hlavním rozdílem výše sankce, kterou lze za protiprávní jednání, tj. za jednání v rozporu s pravidly stanovenými zákonem o ochraně osobních údajů, uložit. Za přestupek spočívající v porušení povinnosti mlčenlivosti lze uložit pokutu do výše 100 000 Kč, za porušení povinností správce, který je fyzickou osobou, až 1 000 000 Kč a ve zvláště závažných případech až 5 000 000 Kč. Nejvyšší pokutu Úřad může uložit za jiný správní delikt, a to až do výše 5 000 000 Kč (v závažných případech pak až 10 000 000 Kč).

V čem vidíte podstatu práce odboru správních činností?

Z mého pohledu je metodika správního řízení a sjednocování správních postupů tak, aby byly dodrženy všechny základní zásady, jak je stanoví správní řád, základním posláním našeho útvaru, samozřejmě mimo samotné vedení správního řízení. Při vedení správních řízení je extrémně důležité důsledné sledování stanovených procesních postupů a jejich preciznost, zejména se pak musí klást důraz na zachování práv účastníků řízení, kterým hrozí, jak bylo uvedeno, uložení i velmi citelné sankce.

Často se jedná spíše o práci od stolu se spisovým materiálem již získaným, například v průběhu kontroly prováděné inspektorem Úřadu nebo shromážděným Policií České republiky. Na základě vedených správních řízení se postupně vytvářely metodické pomůcky, zejména vzory jednotlivých úkonů a utvářely se interní procesy.

Chtěla bych také zdůraznit, že značnou část naší pracovní činnosti věnujeme i konzultacím a spolupráci na vnitřní činnosti Úřadu.

Veřejnost se zájmem sleduje, jakým způsobem Úřad řeší porušování zákona o ochraně osobních údajů. Můžete nám sdělit jaká nejvyšší finanční pokuta, sankce, a komu byla v roce 2006 „udělena“ a v čem spočívají jiná nápravná opatření, kterými Úřad postihuje „provinilce“, kteří ustanovení zákona nedodržují?

Nejvyšší pokuta v roce 2006 (ve výši 200 000 Kč) byla odborem správních činností uložena odborové organizaci, která instalovala v kancelářích svého předsedy a jeho sekretariátu kamerový systém a jeho prostřednictvím shromažďovala osobní údaje všech osob, které se v těchto prostorách zdržovaly v pracovní době. Přitom k tomuto postupu neměla jejich souhlas a dotčené osoby předem neinformovala o podmínkách tohoto zpracování a o právech, která jim zákon o ochraně osobních údajů, jako subjektům údajů, garantuje. Takto získané obrazové záznamy byly následně, v důsledku nepřijetí dostatečných opatření, odcizeny a využity třetí osobou.

Co se týká nápravných opatření, ta jsou výsledkem kontrol prováděných inspektory Úřadu a mohou spočívat v řadě nařízených postupů, od povinnosti přijmout dodatečná opatření k zabezpečení zpracovávaných údajů až po likvidaci neoprávněně shromážděných údajů.

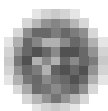
Děkujeme za rozhovor.

3. TÉMA:

Mít správnou informaci, ve správný čas, na správném místě

Dobře obstát při řešení důležitých životních situací a problémů znamená dané věci dobře rozumět, nenechat se zaskočit nenadálými okolnostmi, v dané situaci se orientovat – mít chod událostí pod kontrolou.

Občan nemůže vědět všechno, společnost se vyvíjí a zákony se mění. To platí i v oblasti ochrany osobních údajů. Nicméně ustálené rčení „neznalost zákona neomlouvá“ platí stále. Proto Úřad již v roce 2004 zahájil rozsáhlou osvětovou aktivitu. Cílem je vysvětlovat občanům zásady ochrany osobních údajů, předávat jim informace z problematiky

ochrany osobních údajů, poukazovat na možná rizika vznikající při nesprávném nakládání s osobními údaji, na důsledky v případě vážného průniku do jejich soukromí. Významnou součástí této aktivity jsou také informace o nárůstu nových a dokonalejších technologií, které se na jedné straně postupně stávají nezbytnými pomocníky, průvodci a někdy i společníky našeho každodenního života, na straně druhé, „díky“ svému invazivnímu charakteru, však současně mohou být vážnou hrozbou pro naše soukromí.

Krůček za krůčkem cestou osvěty – leták

Prvním krokem této rozsáhlé informační kampaně bylo vydání letáku. V polovině roku 2004 bylo distribuováno asi 200 000 výtisků do přibližně 6 000 míst – do škol, magistrátů a obecních úřadů.

Mnohé úřady využívaly také elektronickou podobu letáků a ten umísťovaly na vlastní webové stránky, graficky upravovaly a přetiskovaly v místním periodiku, jinde naopak leták připojovaly k poště, kterou dávají běžně k dispozici jednotlivým domácnostem, jinde informace zpracovávaly například formou rozhovoru, či otázek a odpovědí. Část nákladu byla po dohodě s MŠMT nabídnuta také školským odborům krajských úřadů. Distribuce v tomto případě se většinou uskutečnila dle požadavků krajů.

Při komunikaci se všemi partnery usiloval Úřad o to, aby nevznikl dojem donucovacího tlaku ze strany Úřadu, ale naopak – tedy, aby bylo výrazně patrné, že Úřad poskytuje občanům službu. Leták vyvolal velmi pozitivní ohlas, a proto náklad dalších, asi 100 000 letáků, k občanům putoval v roce 2005. Informační kampaň byla mediálně podpořena například ze strany ČRo, TV NOVA a měsíčníku Moderní obec, jehož prostřednictvím bylo distribuováno 5 000 ks letáku. Leták byl také přílohou Informačního bulletinu Úřadu v čísle 1/2005 a stále je k dispozici na webových stránkách Úřadu na adrese <http://www.uouu.cz/letak.pdf>.

Televizní seriál

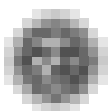
Významným počinem na poli osvěty Úřadu bylo v roce 2006 odvysílání třináctidílného pořadu o ochraně osobních údajů s názvem „Neznalost neomlouvá aneb Každý máme tajemství“.

Televize je mocné médium. K jejímu působení můžeme mít někdy výhrady různého charakteru, ale všichni si musíme přiznat, že v současné době je televize klíčovým, efektivním a nejrychlejším komunikačním prostředkem a nejučinnější cestou plošného šíření informací.

Proto se Úřad rozhodl v jedné ze vzdělávacích aktivit využít právě těchto jejích atributů a oslovit občany. Na základě spolupráce s Českou televizí a společností Beny TV vznikl seriál, který je vtipným a názorným průvodcem zákonem o ochraně osobních údajů. Od 4. září do 2. prosince 2006 vysílala Česká televize vždy v sobotu před dvanáctou hodinou dopoledne tento osvětový cyklus, ve kterém „zpívající právník“ JUDr. Ivo Jahelka seznamoval diváky zábavnou formou s tím, jak si chránit své soukromí a jak jim v tom zákon o ochraně osobních údajů, a také Úřad, mohou být oporou.

Jak vlastně tento pořad vznikl? V roce 2004 odvysílala ČT 15 minutový pořad o ochraně osobních údajů v pořadu Neznalost neomlouvá, který natočila Beny TV. Úřad tehdy získal od Beny TV práva na nekomerční využití tohoto pořadu.

V roce 2005 vznikly první podněty vytvořit delší několikadílný seriál, který by v podstatě procházel zákonem o ochraně osobních údajů. Na Úřadě se začala tvořit témata, zpracovávala se kauzistika, podkladem pro scénář byly také knihy, jejichž autory jsou zaměstnanci Úřadu. Dalším zdrojem pro scénář byly webové stránky Úřadu. Seriál byl dokončen v létě v roce 2006 a ihned byl zařazen do vysílání. Úřad opět získal práva na nekomerční využití tohoto seriálu a může jej poskytovat i dalším stranám. Seriál bude v průběhu roku 2007 umístěn na webové stránky Úřadu a zájemcům, kteří jej s nekomerčním cílem budou chtít získat, jej v kopii poskytnete.

Jaká jsou kritéria hodnocení úspěšnosti?

1. Podle posledních informací ČT o vyhodnocení sledovanosti vidělo každý díl seriálů přibližně 160 – 310 000 lidí.
2. Důležitým prvkem hodnocení je vzestupná tendence sledovanosti v průběhu vysílání.
3. Výsledky vyhodnocení ukazují, že deset minut před dvanáctou hodinou, přibližně jedna pětina všech diváků, kteří v tu dobu seděli před televizními obrazovkami, se dívala právě na tento náš pořad.
4. Dalším významným ukazatelem úspěšnosti tohoto pořadu je skutečnost, že po celou dobu vysílání všech třinácti dílů nikdy „nevypadnul“ z pořadí dvaceti nejsledovanějších pořadů ČT, pohyboval se mezi 15. až 20. místem, nejčastěji se zařadil na 15. místo.

Pořad zasáhl velký okruh lidí. Nemalý podíl na vysoké oblíbenosti pořadu má zajiště i příjemný průvodce, JUDr. Ivo Jahelka, kterému jistě patří poděkování za jeho věcné a vtipné provázení seriálem. Pořad více než splnil očekávání a stal se dalším významným krokem v prohlubování informovanosti veřejnosti o problematice ochrany osobních údajů v souladu s problémy, které se občanův prostředně týkají.

Informační bulletin pro děti

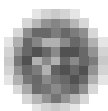
Informační bulletin je vydáván se záměrem pomoci především laické veřejnosti zorientovat se v problematice ochrany osobních údajů v celé její rozmanitosti a šíři. Je publikován čtyřikrát za rok, po pravidelné tiskové konferenci, a lze říci, že reflektuje činnost Úřadu za uplynulé čtvrtletí. Zaměřuje se na problematiku ochrany osobních údajů v širších odborných a společenských souvislostech a přináší zprávy o aktuálním světovém dění v této oblasti. Bulletin je již od 1. června 2000, kdy Úřad zahájil svou činnost, pravidelným zdrojem informací a „tištěnou komunikací“ mezi Úřadem a občany. Informační bulletin je na Úřadu nejen připravován autorsky a redakčně, ale je zde také tištěn nákladem 450 až 500 výtisků a zdarma distribuován. Kromě tištěné formy je toto periodikum dostupné také na internetových stránkách. Úřad se snaží o co největší propojenost a provázanost svých komunikačních prostředků.

V rámci osvětové činnosti se Úřad na podzim roku 2006, v začátku nového školního roku, cíleně rozhodl zaměřit svou aktivitu na děti a jejich rodiče. Zcela zvláštní místo v řadě publikovaných bulletinů zaujal Informační bulletin číslo 2/2006, který byl cele věnován dětem a problematice ochrany osobních údajů dětí, avšak současně bylo cílem oslovit a „vzdělat“ v této oblasti i jejich rodiče. Skutečnost, že jsme se dali správnou cestou při volbě zaměřit se na nejmladší generaci, nám potvrdila velmi pozitivní reakce ze strany odborné veřejnosti, i celkový ohlas, který bulletin vyvolal. V rámci spolupráce s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy jsme bulletin prostřednictvím školských odborů krajských úřadů pružně a rychle distribuovali zájemcům – každé škole jsme zaslali zdarma tolik výtisků bulletinu, o kolik požádaly. Ke dni vydání tohoto čísla jsme kromě běžného nákladu 450 výtisků bulletinu rozeslali 650 dalších. Na základě následných jednání s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy bylo toto číslo bulletinu také nabídnuto k zařazení do výuky ve školách.

Úřad opravdu potěšil zájem a odezva na toto číslo bulletinu. Jistým zadostiučiněním a povzbuzením pro další práci je také živý zájem ze strany zahraničních partnerských úřadů. Proto se Úřad rozhodl toto číslo přeložit do angličtiny a dát jim jej k dispozici.

Soutěž 2007 - „Moje soukromí. Nedívat se, nešťourat!“

Úřad se rozhodl působit i přímo na žáky a studenty škol, a proto připravil soutěž pod názvem „Moje soukromí. Nedívat se, nešťourat!“, která je určena dětem a mládeži ve věku 12 – 20 let. Vyhlášení soutěže proběhlo u příležitosti Dne ochrany osobních údajů, který vyhlásila Rada Evropy na 28. ledna, neboť v tento den byla v roce 1981 otevřena k podpisu Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat.

Úkolem soutěžících je literární či výtvarnou formou zpracovat téma ochrany soukromí, přičemž k tomu mohou jako inspiraci použít již existující umělecká díla. Jako jistý vzor Úřad vytvořil text, který vychází ze známé knihy G. Orwella „1984“. Příspěvky do soutěže bude možné zasílat do 30. března. Poté se jejich hodnocení ujme odborná porota, složená ze zástupců Úřadu pro ochranu osobních údajů, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a uměleckých vysokých škol. Soutěžící budou rozděleni podle věku do kategorií 12 – 15 let a 16 – 20 let a vítězové budou vyhlášeni na přelomu května a června na Mezinárodním filmovém festivalu pro děti a mládež ve Zlíně, kde budou také oceněné práce vystaveny.

Vítězové budou poté ještě pozváni předsedou Úřadu s celou svou třídou do Prahy, kde navštíví nejen Úřad pro ochranu osobních údajů, ale také studio Českého rozhlasu a na závěr je bude čekat noční návštěva ZOO. Partnery soutěže jsou Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Mezinárodní filmový festival ve Zlíně, Český rozhlas a Česká televize a ZOO Praha. Informační leták k soutěži je přílohou tohoto čísla bulletinu.

Internetové stránky Úřadu – stálý zdroj informací

Informace o zmíněných vzdělávacích a osvětových aktivitách je samozřejmě možné nalézt na webových stránkách Úřadu na adrese <http://www.uoou.cz>. Zcela novou součástí stránek se stala rubrika Pro mládež, kde jsou soustředěny všechny informace o soutěži, ale také o všem dalším z oblasti ochrany soukromí, co by mohlo „náctileté“ zajímat. V rámci rubriky Úřad byl dále zřízen oddíl, kde byly umístěny informace o vzdělávacím programu v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Do budoucna je plánováno, že zde budou umístěny informace o termínech konání jednotlivých přednášek a pedagogové se budou moci prostřednictvím webových stránek na přednášky přihlašovat.

Co říci závěrem? Z vývoje ve společnosti lze velice zřetelně vypočítat, že se pohled občanů na jejich soukromí postupně mění. Stále větší počet lidí doceňuje jeho hodnotu. Občané se začínají daleko více zajímat o to, kdo a jak jejich osobní údaje získává a jak s nimi nakládá. Myslíme si, že osvětová práce Úřadu zaujímá v tomto procesu pozitivních změn důležité místo.

Těší nás, že jsme na naší „cestě“ dobře „našlápli“, ale současně si uvědomujeme, že tato cesta je během na dlouhé trati – a to s překážkami.

K věci:

Opravdu se stalo

Roční chlapeček, kterému od doby, co vyšlo najevo, co se vlastně stalo, pracovně říkáme **nezletilý Přemysl**, ačkoli nosí jiné české panovnické jméno, obdržel klasickou poštovní zásilku s nabídkou služeb jednoho z velkých hráčů na prosperujícím a utěšeně expandujícím trhu elektronických komunikací. Jeho tatínkovi to nedalo a podal podnět Úřadu pro ochranu osobních údajů. Ten zjistil, že na zpracování osobních údajů nezletilého Přemysla, nar. 2005, v rozsahu odpovídajícím podnětu, tj. oslovením s nabídkou obchodu a služeb se, kromě nabízejícího A., podílely čtyři subjekty odpovědné za zpracování podle zákona o ochraně osobních údajů. A., jejímž jménem byl nezletilý Přemysl osloven s nabídkou obchodu a služeb, jeho osobní údaje do dne zahájení kontroly fyzicky nezískala. Využila služeb B., od níž si na smluvním základě zajistila akční nabídku služeb a produktů zacílenou na fyzické osoby, které nebyly ke stanovenému datu evidovány kontrolovanou jako její zákazníci. B. osobní údaje nezletilého Přemysla rovněž fyzicky nezískala; zakázku pro kontrolovanou realizoval formou svěřené správy (outsourcing) další subjekt – C. Ten osobní údaje nezletilého Přemysla získal od D.

Osobní údaje nezletilého Přemysla nebyly nikdy zveřejněny a prvotně je shromáždila E. Tyto údaje postupně používaly jako odpovědné subjekty E., D. a C. Každý z nich prováděl s osobními údaji

nezletilého Přemysla určité operace. Při kontrolách bylo zjištěno porušení zákona všemi třemi společnostmi; pokuta za správní delikt byla vyměřena dvěma z nich. Dále bylo při kontrolách zjištěno, že osobní údaje shromážděné E. byly předány ještě F. a G. Nelze vyloučit, že údaje nezletilého Přemysla byly předány i jiným příjemcům a je jisté, že to, co se přihodilo osobním údajům nic netušícího chlapečka, se přihodilo i jiným chlapečkům a také holčičkám, které přišly na svět v porodnicích spolupracujících s podnikatelskými subjekty činnými v branži direkt marketingu a zásilkového obchodu.

4. CO NOVÉHO V ZAHRANIČÍ

Velká Británie – Reakce vlády na kampaň, požadující vyjmutí z centrální lékařské databáze

Anglický ministr zdravotnictví Lord Warner reagoval na kampaň TheBigOptOut.org, která vyzývá občany k odhlášení se z navrhované národní lékařské databáze. Nabízí pacientům odhlášení z jedné části nového systému – přehledu pro pohotovostní péči, který obsahuje věci jako vaše předepsané léky a zda jste diabetik. Nenabízí jednoduché odhlášení z celé databáze.

Plán je takový, že v průběhu jednoho až dvou let budou údaje od praktických lékařů a nemocnic nahrány do regionálních ukládacích center. Správa údajů poté přejde z lékařů na vrchního lékařského úředníka, tj. představitele vlády.

Kampaň se nyní zaměřuje na přesvědčování lidí, aby především neumožnili svým lékařům nahrát údaje. Listopadový průzkum ukázal, že většina praktických lékařů nenahrává údaje bez souhlasu pacienta; další ukázal, že většina pacientů neschvaluje povinnou centrální databázi.

zdroj: <http://www.edri.org/edriagram/number4.24/outout-UK>

Řecko - Skandál s odposlechy skončil s rekordní pokutou

V důsledku skandálu, spojeného s odposlechy telefonických hovorů několika řeckých představitelů včetně ministerského předsedy Costase Karamanlise v období srpen 2004 – březen 2005, byla společnost Vodafone pokutována za nedostatečnou ochranu své sítě před útoky hackerů.

Řecký ministerský předseda, další ministři, nejvyšší armádní velitelé, aktivisté v oblasti lidských práv, policisté, vedoucí představitelé armády a rozvědky, novináři a právníci, ti všichni byli prostřednictvím sítě společnosti Vodafone nelegálně sledováni po dobu téměř jednoho roku neznámými hackery. Akce byla odhalena v březnu 2005, ale osoby stojící za odposlechy odhaleny nebyly.

Společnost Vodafone byla obviněna řeckým Úřadem pro dozor nad ochranou dat z bránění vyšetřování a neinformování o instalaci sledovacího softwaru, a proto jí byla vyměřena pokuta ve výši 76 miliónů euro.

Společnost Vodafone vypnula legální sledovací systém používaný hackery příliš brzy, než aby je bylo možné vystopovat.

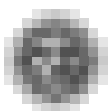
Řecká pobočka společnosti Vodafone považuje akci za neopodstatněnou a hodlá podat stížnost k nezávislé komisi Státní rady, řeckému nejvyššímu rozhodčímu soudu.

„Vodafone oznamuje, že zcela odmítá odůvodnění Úřadu a považuje pokutu za protiprávní, nespavedlivou a naprosto neopodstatněnou“ stojí v prohlášení řecké pobočky společnosti Vodafone.

Vodafone také hodlá prošetřit odpovědnost dodavatele technologie, švédské společnosti Ericsson, v celé záležitosti.

Řecký parlament také vyšetřuje okolnosti úmrtí vysokého představitele řecké pobočky společnosti Vodafone, který byl nalezen oběšený krátce předtím, než byly odhaleny nelegální sledovací aktivity.

zdroj: <http://www.edri.org/edriagram/number4.24/greece-wiretapping>

Velká Británie – Obchodníci budou mít přístup k datům z identifikačních průkazů občanů

Velká Británie plánuje masivní rozšíření projektu identifikačních karet, kterým by se rozšířila kontrola každodenního života veřejnosti tím, že běžným obchodníkům by bylo umožněno sdílet tajné informace s policejními databázemi.

Namísto úmyslu zrušit identifikační karty, jakmile se stane ministerským předsedou, G. Brown v tichosti studuje, jak by bylo možné využít v příštích 20 letech biometrické technologie identifikující lidi prostřednictvím unikátních identifikátorů, jako jsou například otisk prstu nebo oční duhovka – to vše za účelem rozšíření boje se zločinem. Policie by mohla být upozorněna okamžitě, jakmile by hledaná osoba použila bankomat nebo věrnostní kartu supermarketu. Automobily by mohly být aktivovány pomocí otisku prstu, aby tak bylo mnohem složitější porušit zákaz řízení.

Oponenti varují, že propojení policejních databází se soukromým sektorem s cílem porazit zločin povede k vytvoření „kontrolního státu“ a velkému útoku na soukromí občanů.

Volně zpracováno podle Observer.

Německo – Průzkum miliónů kreditních karet

Během operace provedené německou policií prověřili vyšetřovatelé a Státní úřad kriminálního vyšetřování (LKA) spolkové republiky Sasko-Anhaltsko v září 2006 miliony transakcí, provedených prostřednictvím kreditních karet. Mluvčí LKA oznámil, že bylo skutečně prověřeno velké množství kreditních karet, ačkoliv nemohl potvrdit údaj 22 milionů za rok 2006. Prohlásil ale, že cca 22 milionů kreditních karet bylo prověřeno v roce 2005.

Podle deníku Der Spiegel nabídl neznámý jedinec policii online informace, které přivedly agenty Ústředního úřadu pro boj s dětskou pornografií v Halle k podezřelému internetovému serveru, který nabízel materiál obsahující dětskou pornografii. Po dobu 20 dnů byla za přístup k serveru požadována od zákazníků částka ve výši cca 60 euro. Společnosti, vydávající kreditní karty, byly požádány, aby předaly informace o těch osobách, které během zmíněného období zaslaly částku na podezřelý bankovní účet v zahraničí. Zdá se, že s policií spolupracovaly všechny společnosti vydávající kreditní karty.

DAV (Německá advokátní komora) vyjádřila své obavy z této akce a podle vyjádření prezidenta DAV se komora rozhodla podrobně vyšetřit právní následky tohoto nového způsobu kriminálního vyšetřování. „Dobrovolné předání takovýchto údajů úřadům je pochybné jednání, protože se to rovná operacím soukromých společností s cílem získat profilující údaje“, prohlásil.

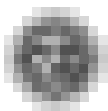
Komisař pro ochranu údajů ve spolkové republice Šlesvicko - Holštýnsko se však domnívá, že banky jsou při splnění určitých podmínek oprávněny předat vyšetřovatelům údaje o podezřelých transakcích prostřednictvím kreditních karet a poznamenal, že: „Způsoby zde uplatněné se spojují s klasickými metodami kriminálního vyšetřování, proti kterým nemohou být vzneseny žádné právní námitky.“

zdroj: www.edri.org/edrigram/number5.1/germany, Child pornography operation occasions scrutiny of millions of credit card transactions www.heise.de/english/newsticker/news/83427, Lawyer's association criticizes scrutiny of credit card transactions www.heise.de/english/newsticker/news/83488.

USA - Žaloba na ochranu soukromí v medicíně zamítnuta

Nevyšší soud ve Washingtonu zamítl žalobu podanou ochránci soukromí, kteří tvrdí, že pravidla nastavená administrativou prezidenta Bushe pro odhalování lékařských záznamů jsou příliš volná. Deset skupin, které reprezentují 750 000 zákazníků, praktických lékařů a jejich pacientů, vzneslo žalobu proti federálnímu pravidlu, které vyzývá k vývoji informačního systému pro elektronický přenos zdravotních údajů.

Původní návrh od poskytovatelů lékařské péče požadoval, aby byl získán souhlas pacienta předtím, než by jeho zdravotní údaje byly zpřístupněny. To však vzbudilo stížnost pracovníků ve zdravotnictví, kteří tvrdili, že by to významně zmenšilo schopnost lékařů poskytovat rychlé a účinné lékařské služby.

Definitivní pravidlo, které začalo platit v roce 2003, opustilo požadavek, aby poskytovatelé lékařské péče museli získat pacientův souhlas k použití nebo zpřístupnění informací v rámci běžných úkonů. Pravidlo požaduje, aby zpřístupnění údajů bylo omezeno na „nezbytně nutnou“ informaci k provedení zamýšleného úkonu. Také umožňuje státům, aby zavedly přísnější standardy, pokud si to budou přát.

V rozhodnutí, které se ochránci soukromí snažili zvrátit, 3. soudní okres odvolacího soudu USA prohlásil, že z případného narušení soukromí nemůže být obviněna vláda. Federální pravidlo „nenutí“ nebo „nenařizuje“ nějaké narušení soukromí, prohlásil odvolací soud se sídlem ve Philadelphii.

Vláda argumentovala, že pravidlo nevyvrací existující ochranu soukromí.

Zdroj: <http://seattlepi.nwsourc.com/national>, volně zpracováno podle Seattle Post-Intelligencer.

5. OSOBNÍ ÚDAJE V ŠIRŠÍCH SOUVISLOSTECH

Ceny Velkého bratra ve světě i u nás

Soutěž o ceny Velkého bratra, „ocenění“ největších slídilů, je českou verzí mezinárodní aktivity Big Brother Awards. Poprvé byly ceny uděleny v roce 1998 ve Velké Británii. V rámci této aktivity se pořádání národních soutěží ve prospěch ochrany soukromí rozšířilo do více než patnácti zemí. U nás se první slavnostní večer spojený s předáváním (anti)cen pro Velké bratry uskutečnil 28. října 2005 v divadle Na zábradlí. Vyhlášení vítězů letošního ročníku se konalo 30. října 2006. Organizace soutěže se i letos ujala nevládní nezisková organizace Iuridicum Remedium.

Jak orgány státní správy, tak i soukromé společnosti, stále více narušují soukromí lidí. V honbě za zvýšením prodeje, snazší manipulací se společností a účinnějšími mechanismy pro sledování občanů shromažďují, uchovávají a zpracovávají ohromné množství osobních údajů, a mnohdy tak činí neoprávněně. Rozvoj nových, především komunikačních technologií, které nám usnadňují život, je provázen obavami z jejich možného zneužití.

Iuridicum Remedium se problematikou narušování soukromí občanů zabývá a za podpory dalších jedenácti partnerů, například Generálního direktoriátu Evropské komise pro spravedlnost, svobodu a bezpečnost, nizozemského velvyslanectví, Sdružení obrany spotřebitelů, nebo Informačního centra OSN v Praze, udělilo ceny Velkého bratra státním organizacím, soukromým společnostem i jednotlivcům, všem těm, kteří se nejvíce „vyznamenali“ v průniku do našeho soukromí. Odbornou porotu tvořili IT odborníci, právníci i například místopředseda Evropského parlamentu. Jedním z členů poroty byl také expert Evropské komise pro otázky ochrany osobních údajů a bývalý předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů RNDr. Karel Neuwirt.

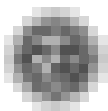
Kdo byl v roce 2006 zvolen porotou jako „nejlepší“? Ti, kdo se chtějí dozvědět, na koho porota letos namířila svůj prst po výběru z více než sedmdesátky návrhů, které jí zaslala veřejnost, se mohou podívat na internetové stránky

www.bigbrotherawards.cz/vysledky_souteze_2006 .

Vyjmenovávat ty, kteří se takto nechvalně proslavili a v osmi kategoriích byli oceněni, Úřad nemíní. Uvést naopak pozitivní cenu za ochranu soukromí, která v tomto druhém ročníku byla udělena evropské organizaci European Digital Rights, za svou práci a dlouhodobé fungování jako zastřešující organizace národních organizací zabývajících se ochranou soukromí, je ze strany Úřadu jistým poděkováním a možná i motivací pro ty, kterým na ochraně soukromí nás všech záleží.

Zdroj: www.bigbrotherawards.cz/vysledky_souteze_2006

*www.bigbrotherawards.org, www.bigbrotherawards.cz/nominace
www.iure.org*

Genetickému testování pro policejní potřeby je 20 let

Letos je tomu dvacet let, kdy vyšetřovatelé dostali nápad využít genetiku k usvědčení pachatele. Nikdo tenkrát netušil, že z genetického profilování se v krátké době stane na celém světě jeden z nejdůležitějších vyšetřovacích nástrojů.

Když v roce 1986 brutálně zavraždili školačku v britské vesnici Enderby, rozjelo se vyšetřování, během kterého vyšlo najevo, že případ může souviset i s jinou vraždou děvčete, která se stala o několik let dříve. V průběhu pátrání se přihlásil mladík jménem Buckland a tvrdil, že pachatelem je on. Pro jeho slova však neexistovaly žádné přesvědčivé důkazy. Policie nemohla prokázat, že je skutečně vrahem.

Vyšetřovatele v jejich beznadějně situaci napadlo obrátit se na výzkumníka z oboru genetiky, Sira Aleca Jeffreyse z university v Leicesteru. Ten v polovině osmdesátých let přišel na to, že každá jednotlivá buňka lidského těla obsahuje chemický kód jedinečný pro každou jednotlivou osobu. Byl to jakýsi „otisk prstu“ ve formě DNA. Ve své laboratoři vyvinul postup, který umožnil vytvářet genetické profily lidí.

Právě na tohoto vědce si policie vzpomněla, když se marně snažila prokázat Bucklandovu vinu. Pachatel zanechal na šatech obětí sperma, a tak bylo možné porovnat vzorky DNA. Výsledek byl překvapující. Prokázal, že obě dívky zabil stejný člověk. Tím ale podle testu nemohl být Buckland, který tak vstoupil do historie jako člověk ospravedlněný prostřednictvím genetického profilu.

Vrah však stále unikal. Policie rozšířila okruh svého pátrání a rozhodla se provést první plošné prověření DNA. Rozsáhlému testu se muselo podrobit pět tisíc mužů. Uskutečnění takové akce tenkrát nahrály okolnosti, neboť policie měla plnou podporu veřejnosti. Předpoklad organizátorů, že pachatel buď uvízne v síti nebo se bude snažit vyklouznout, vyšel. Do roka od zahájení akce byl z obou vražd obviněn místní pekař, který se skutečně snažil vyhnout zkoušce DNA.

Sám Sir Alec Jeffreys dnes přiznává, že tenkrát před dvaceti lety netušil, jak se profilování DNA rozšíří ve vyšetřovací a soudní praxi. Například Velká Británie má dnes databázi DNA, která obsahuje 4 milióny vzorků.

Volně zpracování podle internetových zpráv BBC. Další zajímavé informace k využívání DNA ve Velké Británii lze nalézt na <http://news.bbc.co.uk>.

6. Přísloví v ochraně osobních údajů... Díl I.

VYŘČENÉ SLOVO PÁREM VOLŮ ZPÁTKY DO ÚST NEDOSTANEŠ
(české přísloví)

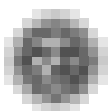
O soukromí a malých dětech, které vyrostou.

Věta, že soukromí každého jednotlivce je hodnotou oficiálně uznávanou v naší dnešní společnosti, může v situaci, kdy čtete tento příspěvek, znít jako samozřejmá abstraktní poučka, která se v každodenní rutině nijak neprojevuje.

Možná, že tomu tak opravdu je. Pak je ale na místě zeptat se, jestli je to dobře, případně kde se stala chyba. Možná, že se na tom sami aktivně podílíme ...

Soukromí nebo též soukromá sféra fyzické osoby je kategorií právní i psychologickou. I proto někomu nepřijde, když se osobní údaje zpracovávají bez přímého zásahu do fyzické osobní sféry, kterou je schopen vnímat.

Cítíme se stejně před kamerami monitorujícími veřejné prostory, když kráčíme halou frekventovaného vlakového nádraží, jako když jdeme úzkou Kanovnickou uličkou na pražských Hradčanech, nebo řekněme podél neoznačené luxus nedokonale skrývající přízemní budovy? Považujeme za báječné, že můžeme kdykoli kohokoli digitálně vyfotit či jinak „na-

snímat“ a nic netušící osoby později obdarovávat, či jimi obšťastňovat i další, např. zasíláním svého díla do médií nebo vystavováním pro uživatele brouzdající internetovým kurzem?

Mávneme rukou nad tím, že někomu vadí rodné číslo na vysvědčení jeho prvňáčka? Nevadí-li nám nic z toho, a nad adresností nabídky spotřebního zboží od firmy, o níž jsme do dnes neslyšeli, pro naše dítě mladšího věku školního, uznale pokývneme hlavou, pak bychom si měli položit otázku, zda nám za to potomek poděkuje, až bude ve věku, kdy své vlastní soukromí začne vyžadovat a bude ho chtít chránit.

Tak jako vyřčené slovo párem volů zpátky do úst nikdo nedostane, tak jednou do světa vypuštěný kousek soukromí zachránit nelze. Někdy lze jen zakrýt nebo zacelit díru, kterou do sféry bytostně soukromé někdo vniká tak, že to cítíme ihned, nebo to pocítíme později.

Podobně jako jisté ženy v zájmu zachování naděje pro vztah nikdy neprohližejí kapsy mužova prádla (a pak třeba vyperou špinavé peníze) a nikdy nereagují na zvukové projevy mužova mobilu a vyhýbají se i všem jemu adresovaným zásilkám, nedávají jistí lidé v plen údaje o svých dětech, i když jsou to i jejich vlastní osobní údaje, a pokud zjistí, že nepřiměřené detaily očividně zná a manifestačně používá někdo, kdo by neměl, nezačnou láteřit nad špatností světa, ale pídí se po objasnění: Buď sami, nebo třeba i ve spolupráci s Úřadem pro ochranu osobních údajů.

mmt

Milí čtenáři našeho bulletinu.

První měsíce letošního roku se již sice „překulily“, nicméně si myslíme, že na to, abychom Vám všem poděkovali za Vaši přízeň a popřáli Vám hodně radosti, zdraví, spokojenosti a životního elánu po celý rok 2007, není pozdě. Pro potěšení i pro zamyšlení připojujeme k našemu přání také novoročenku Úřadu pro rok 2007.

M M M V I I
P O U R F É L I C I T E R

VYDÁVÁ ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

EDITOR: PHDR. HANA ŠTĚPÁNKOVÁ

REDAKTOR: MILENA NEJEDLÁ

GRAFICKÁ ÚPRAVA: MILOSLAV ŽÁČEK

ADRESA REDAKCE: ÚOOÚ, PPLK. SOCHORA 27, PRAHA 7, 170 00

TELEFON: 234 665 286, FAX: 234 665 505

E-MAIL: INFO@UOOU.CZ

INTERNETOVÁ ADRESA: WWW.UOOU.CZ

PERIODIKUM JE ZAPSÁNO V EVIDENCI PERIODICKÉHO TISKU POD ČÍSLEM MK ČR E 10548

© ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

DÁNO DO TISKU 21. 2. 2007